

Vann i lokalt og globalt perspektiv

Elevene i 5A og 5B ved Marker skole har i høst deltatt i Utdannings-direktoratets konkurranse i regi av MILJOLARE.NO: Vann i lokalt og globalt perspektiv.

Dette er et stort tema, og vi brukte i startfasen en del tid på å finne fram til fornuftige "angrepsvinkler". I og med at vi bor rett ved Haldenvassdraget, og skolen ligger i gangavstand til både Rødenessjøen, Ørje-elva, Øymarksjøen og Haldenvassdragets Kanalmuseum, var det helt naturlig å gjøre noe i forhold til dette. Edelkreps finnes i vassdraget, men er igjen truet av krepsepest. Dette ville vi finne ut mer om.

Den globale biten har blitt ivaretatt ved at kontaktlærer for 5B, Ranveig B. Henning har hatt et spennende prosjekt både i sin klasse, og blant jevnaldrende elever ved en skole i Addis Abbeba i Etiopia. Prosjektet gikk ut på at elevene med svært enkle midler; blyant og papir, skulle tegne det de forbandt med vann. Tegningene fra både Addis og Ørje vil danne utgangspunkt for en utstilling e.l., der man kan studere forskjeller og likheter, og på bakgrunn av det lære om vann i lokalt og globalt perspektiv.

Målsettinger for arbeidet:

- Elevene skal få grunnleggende kunnskap om natur- og kulturforhold knyttet til Haldenvassdraget, med utgangspunkt i utstillingene på Haldenvassdragets Kanalmuseum.
- Elevene skal lære om edelkreps i Haldenvassdraget, og hvilke utfordringer vi står overfor med tanke på å bevare den krepsebestanden vi har i vassdraget i dag.
- Elevene skal gjennom kreativ virksomhet lære om forskjellene det er mellom deres eget forhold til vann, og det forhold barn i et utviklingsland har til vann.

For å nå målene, satte vi i verk disse tiltakene:

- Omvisning på Kanalmuseet ved Jan P. Vaaler, ressursperson og alt-mulig-mann ved museet, 25. august -05.
- "Foredrag" om krepser i vassdraget ved Gabriel Grini, Haldenvassdragets Skogeierforening, 25. august -05.
- Tegning av hva elevene forbinder med vann, kun ved bruk av blyant og papir. Gjennomført i Addis Abbeba, oktober -05, og i 5B ved Marker skole. november -05. Se noen av tegningene med kommentarer her:

http://www.markerskole.no/view.cgi?&link_id=0.27458&session_id=834736062

- Sammenligning med tilsvarende tegninger gjort av barn i Etiopia.

- Mens vi var inne i arbeidet med dette, fikk vi invitasjon til å delta på MILJOLARE.NO's kampanje for måling av bakterieinnhold i drikkevann. Vi ble med på dette, da vi fra før var godt i gang med å jobbe med vann som tema. Gjennomført 28. oktober -05, med kontrollmåling 2. november. Se artikkel om dette her: http://www.markerskole.no/view.cgi?&link_id=0.27839&session_id=155055646

Her ser du bilder fra det vi har holdt på med:

25. august -05 kom det massevis av VANN ovenfra, men ingen sure miner av den grunn. 5B og kontaktlærer Ranveig klare for avmarsj til museet.

Her er 5. klassene på plass utenfor Kanalmuseet på Ørje.
Mer om Kanalmuseet: <http://www.kanalmuseet.no/asp/kanalmuseet.asp>

J.P. guidet oss rundt på i museet. Her forteller han om tømmerfløting og viser fram modell fra Østre Otteid ved sjøen Stora Lee. Mer om tømmerfløting:

http://www.treveven.no/leksikon/article.asp?Data_ID_Article=47&Data_ID_Channel=2

Tømmerhandtering. Stokkene ble trukket opp på skinner, deretter sammenbuntet og fløtet over Skinnarbutjern, for så å bli sluppet ut tømmerrenna og ned i Øymarksjøen.

Så bar det videre til Halden og Saugbruksforeningens papirfabrikk.

Dampbåten DS Engebret ved kai utenfor museet. Den ble brukt i fløtinga, sammen med flere andre båter. Mer om dampbåtene på Ørje: <http://www.kanalmuseet.no/asp/dampbatene.asp>

Ørje kraftstasjon, tvers over fossen for Kanalmuseet, er under ombygging etter lynnedslag og brann. Når den er ferdig, vil den produsere strøm iaien.

Ørjedammen er tørrlagt for ombygging av vanninntaket til kraftstasjonen.

Inne på museet hadde den ene 5. klassen omvisning, mens den andre 5. klassen lærte om krepsen i vassdraget. Her viser Gabriel oss en utstoppet kreps.

Gabriel hadde også med seg levende kreps. Her studeres den av elever i 5A.

Ranveig måtte også "hilse på" krepsen, men jeg tror ikke hun tok den i lanken...!

Sånn holder man en krepss.

Klyper den hardt? Noen måtte bare teste det.

Minken liker også krepss. Rømt mink er det mye av, og det går ut over både krepsebestanden og mye annet. Mer om mink: <http://nidaros.nina.no/Mink/artsfakta.htm>

Gabriel hadde med minkfeller, og viste hvordan de settes opp. Dette er ikke noe for "amatører".

To av gutta ved lyskartet som viser utbredelsen av edelkreps og signalkreps på norsk og svensk side av grensen.

Mer om edelkreps:

<http://www.ungute.no/wbch3.exe?ce=19968&cid=2&pid=2910>

Signalkrepsen er lett gjenkjennelig på de blå-hvite flekkene innerst på klørene. Denne krepsen er smittebærer av krepspest. Den dør ikke av pesten, men det gjør edelkrepsen. Mer om signalkreps:

<http://www.nina.no/?io=1001005>

Denne plakaten har nok de fleste sett om de har vært i nærheten av Haldenvassdraget. Unngå krepspest!
Mer om krepspest: <http://matportalen.no/Saker/1123231389.6>

Slusene på Ørje (rett ved museet), er i dag grensen mellom krepspest, og ikke krepspest. Rødenessjøen er så langt ikke infisert av pesten. Mer om Halden-kanalen og slusene:

<http://www.kanalmuseet.no/asp/haldenkanalen.asp>

Hit, men ikke lenger kan man reise med båt oppover i Haldenvassdraget, på grunn av fare for å spre pesten. At slusene er stengt, skaper selvfølgelig problemer for de som har inntekter på båttrafikken.

Like før vi skulle gå tilbake til skolen, var det noen som oppdaget at det satt en fin, liten grevling-unge under skranken.
Takk for oss!

av Sigmund, 01/12/05, kl 16:13